

גליון 47
יולי 2012

לשכת עורכי הדין
הוועד המרכזי

אתיקה מקצועית רבעון האתיקה של לשכת עורכי הדין

הנחיות והחלטות

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

הפסקת ייצוג בהליך אזרחי

שאלתא עורך הדין הפונה מעלה שני מקרים בהם הוא שואל האם עליו להפסיק את הייצוג. במקרה הראשון הוא מייצג לקוח בהליך של פשיטת רגל מספר ימים לפני הדין התברר, כי למרות שהחייב אמר לפונה כי הוא משלם מזונות בסך 2000 ₪, וכך גם כתב עורך הדין, הרי שבפועל הוא משלם 1500 ₪, בעוד ש-500 ₪ נוספים הוא מוציא על בתו במסגרת הסדרי הראייה. הפונה עדן בכך את בית המשפט. במקרה השני הוא החתים לקוחה על תצהיר, הכולל את גובה החוב שלה, כפי שנבדק מספר ימים קודם לכן. עם זאת, לאחר ההחתמה הוציא הפונה דף חשבון עדכני יותר, ובו גובה החוב שונה מעט, והוא שצריך לתצהיר.

החלטה בשני המקרים מדובר בתיקונים טכניים, כאשר התמונה המלאה ידועה לבית המשפט, ולא נתגלע משבר אמון בין עורך הדין ללקוח. לפיכך, אין כל עילה להפסקת הייצוג. (החלטה מספר את 364/11)

ניגוד עניינים: אסורה התחיבות של עורך דין המייצג קונים כלפי הבנק נותן המשכנתא

שאלתא הפונה מייצג חכשי דירה בעסקת מכר דירה יד שנייה. במסגרת העסקה - מבקשים לקוחותיו לקבל משכנתא מבנק ובמסגרת זאת - נדרש הפונה לחתום על מסמך המופנה לבנק ובו נדרש הפונה להתחייב כלפי הבנק לטפל ברישום הבעלות או החכירה של הנכס ע"ש הלזים (לקוחות הפונה) וזאת מיד עם קבלת המסמכים הנדרשים מהמוכר לצורך זה. כמו כן נדרש הפונה להתחייב כי לא ירשום את הזכויות בנכס ע"ש הלזים אלא אם באותו מעמד תירשם על הנכס גם משכנתא לטובת הבנק. במסמך נרשם במפורש כי התחייבות זו מהווה חלק בלתי נפרד מההתחייבות לרישום משכנתא. הפונה מבקש לדעת כיצד עליו לנהוג.

החלטה מותר לעורך דין להתחייב כלפי לקוחותיו לרשום את המשכנתא בד בבד עם רישום זכויותיהם. אך בטופס שהוצג בפנינו מתחייב עורך הדין **בפני הבנק** שבעת רישום הזכויות תרשם גם המשכנתא ואסור לעורך הדין להתחייב בפני הבנק אלא רק כלפי לקוחותיו. אם בטופס תוחלף המילה "כלפיהם" במילה "כלפיהם" ניתן יהיה לחתום עליו. אם לא ייערך השינוי האמור, אסור לעורך הדין לחתום.

הסיבה לאיסור היא החשש מניגוד עניינים: במצב בו קיים סכסוך בין המוכר לקונים או במצב בו, מסיבות

עורכת: ד"ר לימור זר-גוטמן, עו"ד, המסלול האקדמי המכללה למינהל ■ **יו"ר ועדת האתיקה הארצית:** עו"ד דרור ארד-אילון
המערכת: רח' דניאל פריש 10, תל אביב 64731, טל. 03-6362200, פקס. 03-6918696, email: dorit@Israelbar.org.il
הנחיות והחלטות: ועדת האתיקה הארצית ■ ועדת הרכיזה בכללי האתיקה ■ עיצוב: סטודיו רחל קליין

כלשהו, מבקשים הלקוחות שלא להשלים את הליך העברת הזכויות, עלול עורך הדין למצוא את עצמו בניגוד עניינים בין הוראות לקוחותיו לבין התחייבותו הישירה כלפי הבנק.

גם קבלת יפוי כח מלקוחותיו הרוכשים לא תעזור במקרים שכאלו, הואיל ועורך הדין הפועל מכח יפוי כח של לקוחותיו בניגוד לעמדתם מסתכן בתביעה נגדו. וזכור שלבנק יש התחייבות ישירה הן של הרוכשים והן של המזכרים באמצעות כתבי ההתחייבות. הם אלו אשר בפועל אמורים לבצע את הפעולה ולכן הם מתחייבים כלפי הבנק. לפיכך, לעורך הדין (בהיותו מייצג ובא כוח בלבד) לא צריכה להיות התחייבות ישירה ונפרדת מאותה התחייבות של לקוחותיו. [החלטה את 319/11]

דרישה ליפוי כוח מעורך הדין של הצד שכנגד

שאלתא הפונה, יועץ משפטי בחברה, התבקש על-ידי עורך דין המייצג את אחד מעובדי החברה בסכסוך מולה להעביר לידיו (של ב"כ העובד) את כל מסמכי האישיים המצויים בחברה. הפונה ביקש לקבל לידיו יפוי כוח, ובתשובה זכה למענה זועף (לדבריו). מכאן שאלתו האם פעל כדין בדורשו לקבל יפוי כוח?

החלטה עורך דין המייצג אדם בפני צד שני עושה כן מכוח יפוי כוח בכתב או בעל-פה. פעולתו מחייבת את שולחו וממילא זכאי הצד השני לוודא שהוא אכן מייצג אותו, ובמקרה המתאים לבקש יפוי כוח. אף אם כעניין של נוהג, בוודאי בין עורכי דין המכירים זה את זה וסומכים זה על זה, אין מבקשים יפוי כוח במקרים מעין אלה, עדיין אין פגם בבקשה זו, ובוודאי שאין בה התנהגות לא הולמת. הזהירות של מוסר מידע כלפי עורך דין שמציג עצמו כמייצג - היא במקומה.

כרוך הדבר, שאם הדרישה ליפוי כוח נעשית כדי להטריד, במקום שבו שאלת הייצוג אינה במחלוקת, או שיש כבר ראיה ברורה לייצוג וכן הלאה - יש להימנע ממנה. אולם כל עוד מדובר בדרישה כנה - היא מותרת גם אם היא מכבידה על עורך הדין הנדרש להמציא יפוי כוח.

בשולי הדברים, העובדה שיש לעורך דין יפוי כוח לייצג אדם אינה אומרת שבעל הדין שמנגד רשאי להעביר לידיו כל מסמך, כך, אם יש למחזיק המסמך (המעביד) יסוד לסבור שמסירת המידע חורגת מן הסכסוך או שהיא עלולה לפגוע פגיעה לא צפויה בעובד (או באדם אחר), הוא רשאי לדרוש - במקרה המתאים - שיפוי הכוח יהיה ספציפי או שתינתן לו הודעת פטור מסודיות החתומה בידי בעל הדבר עצמו וכן הלאה. יש לזכור, מסירת מידע מסוג זה אינה נעשית בין עורכי הדין, אלא בין המעסיק לשעבר לעובד לשעבר ועורכי הדין אינם אלא שלוחים שלהם. למעסיק זכות וחובה להגן על עצמו מפני טענה עתידית במסירת מידע כאמור. [החלטה מספר את 393/11]

כספי נאמנות: החזקה לאורך שנים בשל מניעה לרישום את הנכס

שאלתא בידי הפונה הופקד סכום כסף בנאמנות על-ידי קונה דירה וזאת להבטחת רישום הנכס הנרכש, ע"ש הקונה בלשכת רישום המקרקעין. עסקת המכר בוצעה בחודש מאי 1987. הפונה מחזיק את הכסף בידיו מאז ועד היום וזאת לאור העובדה כי הזכויות בבכס לא נרשמו ע"ש הקונה הואיל ואין רישום בית משותף של הבניין בו מצויה הדירה ולא מבוצעות, בפועל, פעולות לרישום. המזכרים דורשים מהפונה לשחרר את כספי הנאמנות שכן לא ידוע מתי, אם בכלל, תבוצע העברת הזכויות. יורשי הקונה - מתנגדים ודורשים את רישום הזכויות בטאבו. מכאן שאלת הפונה כיצד עליו לפעול.

החלטה הועדה איננה מעניקה ייעוץ משפטי ביחס לזכויות וחובות הצדדים, אך נציין כי בהעדר הוראות ברוח, נאמן אינו יכול לעשות דין לעצמו ועליו לפנות לבית המשפט, בהליך מתאים, על מנת לקבל הוראות בדבר הפיקודן שבידיו. [החלטה מספר את 399/11]

החובה להמציא כתבי בי-דין לצד שכנגד בהליך פלילי

עובדות כנגד המתלונן הוגש כתב אישום והוא ייצג את עצמו עד לאחריה, הנילונים הם ב"כ המדינה

המאשימה. המתלונן טוען כי שתי בקשות שהוגשו על-ידי המאשימה ואשר חתומות על-ידי המתמחה-הנילון בשם החבר-הנילון, לא הועברו אליו. שתי הבקשות הן: בקשה למתן אורכה להגשת תגובה מטעם המאשימה, ותגובת המאשימה בהמשך להחלטת בית המשפט. המתלונן טוען כי המדובר בעבירה אתית, תוך שהוא מסתמך על החלטת ועדת אתיקה לעניין חובת ההמצאה של כתבי בי-דין לצד שכנגד.

הנילונים השיבו כי החלטת ועדת אתיקה לעניין חובת המצאת כתבי בי-דין צד שכנגד אינה חלה בהליך פלילי בו אין מדובר בכתבי בי-דין וכי במקרה זה בית המשפט נתן החלטה שהמזכירות תעביר את תגובת המשיבה לכתובת המתלונן.

החלטה קיומה של חובה להמציא כתבי בי-דין לצד השני נגזרת מסדרי הדין הרלבנטיים. סדר הדין הפלילי אינו קובע חובה כזו. חובתו של עורך הדין לפעול לפי סדרי הדין, כשאין חובת המצאה - זו אינה עבירה אתית שלא להמציא. העובדה שצד שאין לו חובה להמציא, עושה כן במקרים מסוימים - אינה יוצרת כלפיו חובה קבועה כזו. בנסיבות אלה, הטענה לפיה בחלק מהמקרים לא הומצאו כתבי בי הדין במישרין לצד השני אינה מקימה עבירה אתית. [החלטה מספר את 303/11]

החובה להמציא כתבי בי-דין לצד שכנגד בבית הדין הרבני

שאלתא הפונה זומן לבית הדין הרבני ללא פירוט, ושם גילה שהוגשה נגדו תביעה שלא נמסרה לו. לדבריו, בבית הדין הרבני החובה להמציא כתבי בי דין מוטלת את בית הדין, ושאלתו היא האם אין חובה אתית על בא-כוח הצד השני להמציא את כתבי בית הדין או לפחות לוודא את הגעתם לידי הנתבע.

החלטה החובה להמציא כתבי בי-דין לצד השני נקבעת בהוראות סדר הדין המחייבות. החובה האתית היא לקיים את הוראות סדר הדין הרלוונטיות ככתבן וכלשונו, כדי לא להטעות את הצד השני או למנוע ממנו מידע שהדין מחייב את המצאתו. בהעדר חובה להמציא כתב תביעה בבית הדין הרבני, לא חלה חובה אתית לעשות כן.

יחד עם זאת, כאשר פונה עורך דין לערכאה שיפוטית בעניין דחוף שיש בו כדי להשפיע על הצד השני (למשל: דחיית מועד קרוב), מצופה ממנו שיפנה במישרין לצד השני ואף ימציא לו את פנייתו לאותה ערכאה, והימנעות מכך עלולה בנסיבות המתאימות להיות התנהגות בלתי הולמת. [החלטה מספר את 24/12]

חובת הנאמנות ללקוח: שיתוף עורך דין אחר בפרטי הטיפול לפי בקשת הלקוח מותר

שאלתא עורך דין המטפל בענייני של לקוח, קיבל הוראה מלקוחו לשתף בפרטי התיק עורך דין אחר, שלפי דברי הלקוח אינו מייצג אלא פועל כחבר הפונה סיכר ועתה הוא שואל האם נהג כהלכה.

החלטה זכותו של לקוח לבקש לערב בתיק אדם נוסף מטעמו בין אם הוא עורך דין ובין אם לאו. חובתו של עורך הדין להעמיד את הלקוח על כל סיכון או קושי שמעורבות כזו יוצרת.

אם עורך הדין סבור שהוא אינו יכול לתת את הסיכונים שדורש הלקוח, אפשר שתקום לו עילה להפסיק את הייצוג, והכול בהתאם לנסיבות התיק, השלב בו מצוי הייצוג ועצמת הקושי שיוצרת המעורבות. אולם, כל עוד עורך הדין מייצג וכל עוד הלקוח עומד על דרישתו לאחר שקיבל הבהרות, אין לעורך הדין רשות לסרב לבקשת הלקוח. [החלטה מספר את 25/12]

כלל 25: משלוח מכתב לצד שכנגד המיוצג על-ידי עורך דין

עובדות לטענת המתלונן עורכת הדין שייצגה את אשתו בהליך הגירושין המתנהל בניהם שלחה אליו מכתב כאשר הוא מיוצג על-ידי עורך דין. בכך, טוען המתלונן היא הפרה את כלל 25. הנילונה השיבה שמדובר במכתב בעניין טכני שהיה ההכרח לשולחו למתלונן ולא דרך עורך הדין שייצג אותו הואיל והמכתב הודיע למתלונן על שינוי פרטי חשבון הבנק של לקוחתה אליו אמור המתלונן להפיק את כספי המזונות.

החלטה על פני הדברים, לפי כלל 25 לכללי האתיקה היה על עורך הדין לשלוח המכתב בדבר פרטי חשבון הבנק הנכונים לעורך הדין המייצג או לכל הפחות עם העתק לעורך הדין המייצג.

בשל כך שמדובר במכתב בעל אופי טכני בלבד, שאין בו כדי לפגוע בצד השני, מצאנו שלא להעמיד לדין במקרה זה ולגנוז התלונה עם הערה. (החלטה מספר את 316/11)

מותרת קביעת שכר טרחה מותנה בייצוג בדיני משפחה

עובדות המתלוננת יוצגה בעבר על-ידי הנילונים בענייני משפחה. לטענתה, הנילונים עברו עבירה של התנהגות שאינה הולמת עורך דין בכך שדרשו ממנה שכר טרחה לפי אחוזים ממה ששיגו בעבורה. המתלוננת גם טוענת שהנילונים נצלו את מצוקתה בעת שהייתה חולה והחתימו אותה על הסכם שכר הטרחה האמור. הנילונים השיבו כי בשנת 2009 הגישו תביעה לתשלום שכר טרחתם לבית המשפט המתבררת שם בימים אלו כך ששאלות אלו יוכרעו בידי בית המשפט.

החלטה

1. אין איסור אתי על גביית שכר טרחה לפי הצלחה בתיק בדיני משפחה. כך שטענה זו נדחית.
2. הטענה השנייה של המתלוננת - בדבר חתימת הסכם שכר טרחה תוך ניצול מצוקתה - מתבררת במרכזו של סכסוך אזרחי המתנהל בבית המשפט ואין בידינו כלים להכריע בעניין, לכן אנו גוזרים התלונה. אולם, אם תקבענה קביעות רלוונטיות בעניין בבית המשפט, רשאים הצדדים לשוב אלינו בעניין זה. (החלטה מספר את 332/11)

כלל 10: אסור לעורך דין לערוב לחובות לקוחו בטופס של המדינה

שאלתא משרד התמ"ת דורש מעורכי דין המייצגים עובדים זרים לחתום על מסמך המכונה "הוראה בלתי חוזרת לתשלום כספי פיקדון של עובד זר וכתב שיפוי" וזאת לשם קבלת כספים אלה. האם מותר לעורך דין לחתום על מסמך זה לאור מספר הוראות הכלולות בו?

החלטה אין פגם אתי בהוראה במסמך בה מבקשת המדינה בטחונות לכך שיפוי הכח הוא אכן יפוי כח שנעשה כדון, וכי הוא עדיין בתוקף, וכי מיופה הכח אכן פועל בהתאם להנחיות הלקוח. אין פגם אתי בהוראה במסמך כי עורך הדין יתחייב לשאת באופן אישי בתוצאות ככל שיתברר כי הצהרתו באשר לתוקפו של יפוי הכח ובאשר להוראת הלקוח אינה נכונה.

אין פגם אתי בדרישה כי עורך הדין יוכיח כי אכן העביר ליעדם את הכספים אשר התקבלו על ידיו לפי יפוי הכח. קיים פגם אתי בהוראה הכוללת התחייבות לשפות ולפצות את המדינה בגין כל תביעה שתוגש על ידי הלקוח בהיותה ערבות לחובות הלקוח, דבר האסור על פי הוראות כלל 10 לכללי האתיקה. ולכן אסור לעורכי דין לחתום על הוראה זו. (החלטה מספר את 109/09)

גבולות חובת הנאמנות ללקוח: שימוש במידע שיש ספק אם הושג בעבירה

שאלתא לקוחה של עורך הדין של הפונה צילמה מסרונים מתוך טלפון של בעלה שהוחלפו בינו ובין המאהבת שלו. הלקוחה מעוניינת להשתמש במסרונים בבית הדין הרבני נגד בעלה. לא חרר לפונה אם צילום המסרונים במקרה זה מנוגד לחוק הגנת הפרטיות ומהווה עבירה כך שהראיה אינה קבילה. ומכאן שאלתו, האם עורך דין שמחזיק בידי ראיה שהוא יודע או שיש לו יסוד סביר לחשוד שהושגה בדרך פסולה לא חוקית וכד' - רשאי להגיש כראיה?

החלטה אם עורך הדין היה מעורב בהשגת הראיה הפסולה - אסור לו לפעול להגשתה ואם יעשה כן עלול הדבר לעלות כדי עבירה אתית, אלא אם כן הדין המהותי מתיר לבקש להגיש את הראיה תוך גילוי הפסול.

מנגד, אם עורך הדין לא היה מעורב, במעשה או בידיעה, בהשגת הראיה ובעילת הפסול, וכאשר ישנו בסיס אמיתי לטעון בתום לב לקבילותה, הוא אינו מנוע מבחינה אתית מלעשות כן.

כלל בנסיבות אלה צריך עורך הדין הטוען לקבילותה של ראיה כאמור לטעון בזהירות כך שלא יעשה שימוש בראיה או יועצם הפסול בטרם הכרעת בית משפט, למשל כאשר מדובר בראיה שהושגה תוך פגיעה בפרטיות, על עורך הדין המאפשר להכשיר את הגשתה לעשות כן בגדרו של סעיף 32 לחוק הגנת הפרטיות, באופן שיבטיח שהפגיעה הנוספת בפרטיות תהיה מינימאלית. קרי, עליו להעלות את השאלה להכרעתו של בית המשפט, שיורה גם אם וכיצד הוא מתיר להציג את הראיה במסגרת ההליך (מעטפה סגורה, דלתיים סגורות וכו').

מהכלל אל הפרט, השאלה האם המסרונים הושגו בדרך פסולה קשורה לדין המהותי והועדה אינה נדרשת לכך. ככל שעורך הדין סבור שיש חשש שהושג בדרך פסולה - עליו לפעול על פי ההנחיות שלעיל. (החלטה מספר את 370/11)

הערת העורכת החלטה אחרת של ועדת האתיקה הארצית שעסקה בסוגיה זו בנסיבות מעט שונות פורסמה ב-**אתיקה מקצועית** 35 עמ' 4 (2010) - "גבולות חובת הנאמנות ללקוח: שימוש במידע שהושג בעבירה לטובת הלקוח". שתי ההחלטות מתוות את אותו הגבול בין מילוי חובת הנאמנות ללקוח לעבירה על החוק מצד עורך הדין.

חסיון: סתירה בין חסיון לחובת דיווח בדין הזר החל על אותו עורך דין

שאלתא הפונה הוא עו"ד ישראלי בעל אזרחות אמריקאית בנוסף לאזרחותו הישראלית. כעו"ד בעל משרד בישראל מנהל הפונה חשבונות נאמנות רבים עבור לקוחות בעלי אזרחויות שונות (לרבות אזרחות אמריקאית). מתוקף תפקידו הוא בעל זכות חתימה ללא זכות בכספים. החוק האמריקאי מחיל חובת דיווח על כל אזרח אמריקאי (ללא קשר למקום מושבו) לרשויות המס בארה"ב, על כל חשבון בנק, ואז תיק השקעות, המצוי בכל מקום בעולם, בבעלותו או שהוא בעל זכות חתימה בו, בין אם יש לו זכות בכספים ובין אם לאו, כשבסכום בחשבון הוא מעל \$10,000. שאלתו היא כיצד עליו לפעול שכן, לכאורה, חובת הדיווח לרשות המס בארה"ב עומדת בסתירה לחסיון עורך-דין לקוח.

החלטה הפרטים בפניה אינם מאפשרים לתת תשובה ממצה. עקרון היסוד הוא שעו"ד ישראלי חייב למלא אחר כל ההוראות החוקיות ובכללן הוראות האתיקה מכח הדין הישראלי. עצם קיומה של התנגשות בין חובות אלו לבין דין זה, ומבלי לקבוע שיש התנגשות כזו, אינה מקנה פטור מחובותיו של עו"ד מכח הדין הישראלי.

במקרה שעורך דין סבור שהוא עלול למצוא עצמו במצב של סתירה בין החובות החלות עליו מכוח הדין הישראלי, לבין כאלה החלות עליו מכוח דין אחר, עליו לנקוט את כל הצעדים הדרושים כדי למנוע מצב זה ובכלל זה ליידע הלקוח בדבר המצב שנוצר כדי שהלקוח יוכל לכלכל צעדיו. (החלטה מספר את 394/11)

חסיון: תחולתו בהליכי פשיטת רגל כלפי עורך הדין לשעבר של החייב

שאלתא עורך הדין הפונה קיבל מכתב דרישה להמצאת פרטים ומסמכים מאת המנהל המיוחד על נכסי חייב בהליכי פשיטת רגל. החייב וכן חברת שונות שהיו בשליטתו היו לקוחות בעבר של הפונה, שייצגם הופסק כשנתיים לפני קבלת מכתב הדרישה. בחלק מהחברות שבשליטת הלקוח הוחזקו המניות בתקופת הייצוג על-ידי חברת נאמנות מטעם משרדו של הפונה. מכאן השאלה האם על עורך הדין לטעון לחסיון עורך-דין לקוח.

החלטה

1. הכללים לעניין מעמדו והיקף תחולתו של חסיון עו"ד-לקוח במסגרת הליכי פשיטת רגל הותוו באופן מפורש וברור בתא. (מחוזי ת"א), 1795/88, 1794 ו**וקסברג נ' סילבינו נחום**, פ"מ תש"ן(3), 45. כללים אלו אומצו בהחלטות קודמות של ועדה זו (החלטה מספר את 35/06 שפורסמה ב-**אתיקה מקצועית** 21 עמ' 4

החלטה אין מניעה מפתיחת חשבון נאמנות עבור לקוח מוגבל לשם הבטחת תשלומי מיסים מוגדרים מכוח חוזה מכר מקרקעין, ולשם כך בלבד. (החלטה מספר את 402/11)

משרד עורך הדין: נוכחות הכלב של עורך הדין במשרדו בעת פגישה עם הלקוח

עובדות המתלונן טען כי בפגישה במשרד עורכת הדין הנילונה היה כלב דוברמן השייך לה. לטענתו נוכחות הכלב היילה עליו אימים וחרף בקשתו הנילונה סירבה להוציא את הכלב ממשרדה. הנילונה - שמשרדה ממוקם בביתה הפרטי - טוענת שמדובר בכלב מאולף, השווה במחיצתה דרך קבע, בעת פגישותיה עם לקוחותיה, לצורך בטחונה והגנתה העצמית.

החלטה אין מקום לאסור, באופן גורף, נוכחות של כלב בעת פגישתו של עורך דין עם לקוח - אם עורך הדין סבור שהדבר דרוש לצורך בטחונו והגנתו. עם זאת, אם הלקוח אינו חש בנוח בשל נוכחותו של הכלב - ומבקש להוציאו מן החדר - ועורך הדין סבור כי אין בידי, מסיבות של בטחון אישי, להיעתר לבקשה זו, על עורך הדין להסביר ללקוח את הסיבות לסיחובו, ולאפשר ללקוח לסיים את הפגישה עימו, על-אחד. (החלטה מספר את 44/12)

חסיון: למי רשאי עורך הדין לשעבר של חברה להעביר את המסמכים כאשר פרץ סכסוך בין בעלי המניות

שאלתא עורך הדין הפונה ייצג, במשך שנים רבות, חברה בע"מ. הוא התפטר מייצוג החברה, לאחר שפרץ סכסוך בין בעלי מניות הרוב לבעלי מניות המיעוט. בעלי מניות הרוב דרשו מהפונה למסור להם את תיקי החברה המצויים אצלו - אולם, המחזיקים במניות המיעוט מתנגדים לכך. הפונה הציע לצלם את כל המסמכים המבוקשים ולמסור אותם לכל בעלי המניות. הוא אינו מצייץ בפנייתו מה הייתה עמדתם להצעתו. הוא מבקש את חוות דעת הוועדה כיצד עליו לפעול ביחס למסמכים שברשותו - ולמי הוא חייב למסורם.

החלטה עורך הדין אינו רשאי למסור את מסמכי החברה שברשותו למי מעבלי מניותיה, ללא החלטה של החברה עצמה על-פיה היא מותרת על חיסיון ומתירה לו למסורם (או החלטה שיפוטית המורה לו לעשות כן). (החלטה את 39/12)

כלל 11(ב): מתן שירות משפטי ללקוחות המעסיק

שאלתא הפונה מבקש את אישורה של ועדת האתיקה לעבוד בחברה, המעניקה שירותי ליווי לחיובי הוצאה לפועל. הפונה יהא אחראי על מילוי הבקשות, אימות, ייעוץ, ליווי וכל הכרוך בכך. הפונה יעבוד ממשרדי החברה ושכרו ישולם ע"י החברה.

הפונה מצרף את הסכם ההתקשרות של החברה עם לקוחותיה, בהם נכתב: "הליווי כולל יעוץ כלכלי ולא משפטי, סידור קוסמטי ואדמיניסטרטיבי של החומר המלקוח והכנתו להגשה בהוצל"פ ו/או בבית"מ. ניהול מו"מ עם הנושים השונים והגעה להסדר במידת האפשר".

החלטה עבודה בחברה זו תהווה הפרה של כלל 11(ב) לכללי האתיקה ולפיכך יש להימנע מכך. (החלטה מספר את 23/12)

הערת העורכת קביעת הוועדה שעבודה בחברה תהווה הפרה של כלל 11(ב) מבוססת על המסקנה לפיה אותה חברה נותנת שירות משפטי הגם שבהסכם ההתקשרות עם הלקוחות היא מצהירה שאין מדובר ביעוץ משפטי. האבחנה בין שירות משפטי לבין סיוע שאינו משפטי אינה קלה. היא נדונה בת"א 4033/02 (מחוזי, י-ם) **לשכת עורכי הדין נ' מרגלית אלבז-רביבו** ולאחרונה בת"א (מחוזי, י-ם) 9270-07 **לשכת עורכי הדין נ' המרכז למימוש זכויות רפואיות**. עיון בהלכות מלמד, כי נעשתה אבחנה בין סיוע במילוי טכני של טפסים לבין קבלת החלטה איזה טופס למלא. ק נעשתה אבחנה בין מילוי נתונים לבין ניסוח מסמך. נקבע, כי העמדת מידע לרשות לקוחות בתחומי הרפואה, הביטוח והמיסים אינה מהווה ייעוץ משפטי, אולם מתן מידע בדבר זכויות

(2007) - "חסיון וסודיות: האם מוסיפים לחול כלפי לקוח שפשט את הרגל" ותוספת להחלטה זו שפורסמה בגליון 22 עמ' 8), תוך הדגשת העיקרים הבאים:

נקודת המוצא הינה תחולת חסיון עו"ד-לקוח גם במסגרת הליכי פשיטת רגל, כשבכך זאת מנויים סוגי עניינים שלגביהם לא יחול החיסיון, כדי למנוע אפשרות של ניצול החיסיון לצורך העלמת מידע ונכנסים.

א. עורך-דין המקבל דרישה להמצאת מידע לגבי לקוחו (או לקוחו לשעבר) שהוכרז כפושט רגל, בדבר הכנסותיו ונכסיו של הלקוח, לפי סעיף 18 לפקודת פשיטת הרגל, מחויב לבחון כל עניין וכל שאלה המופנים כלפיו לגופם, לאור הכללים שנקבעו בפסיקה. עליו לספק כל מידע המצוי באופן מובהק מחוץ לחיסיון בהקשר הנדון, כגון מסמכים רשמיים שאינם מותנים בייעוץ המשפטי (מסמכי רישום מקרקעין, צוואות וכיו"ב).

ב. ככל שמתקיים ספק בליבו של עורך-הדין לגבי תחולת החיסיון, עליו לנהוג כאילו יש חסיון. במידה שקיימת מחלוקת בשאלת תחולת החיסיון, בידי הנאמן או המנהל המיוחד האפשרות לפנות לבית המשפט, אם בבקשה לתת הוראה לחייב לוותר על החיסיון, אם בבקשה לצוות על עורך-הדין לספק את המידע הנדרש.

2. יש ליישם גם את האבחנה שהודגשה בהחלטה **בעניין וקסברג** בין לקוח פרטי לבין חברה: "מצבו של עו"ד שייצג חברה שונה ממצבו של עו"ד שייצג אדם שהוכרז כפושט רגל, משום שחברה פועלת באמצעות מנהליה ומפרק החברה עומד בנעליהם, והוא זכאי לקבל כל חומר וכל מידע מעוה"ד, כפי שהחברה היתה זכאית לקבל מעוה"ד אלמלא הפירוק".

3. על הפונה לפעול בהתאם לעיקרים אלו ולכללים שהותוו בהחלטה **בעניין וקסברג** - המחרגים חלק מן המידע שאותו נדרש למסור מגדרו של החיסיון. ועדיין, בכל מצב של ספק ביחס ליישום הכללים, על הפונה להניח תחולתו של החיסיון ולנהוג בהתאם, כאמור, וזאת עד לתתן החלטה שיפוטית אחרת. (החלטה מספר את 35/12)

סעיף 58 וכלל 11(בא): אסור מיזם החלפת תיקים בין עורכי דין

שאלתא הפונה מבקשת לדעת האם אין מניעה אתית בפעילות של מיזם (שטרם הוקם או החל לפעול) המתמחה "בקישור בין עורכי דין ומומחים ברחבי העולם". המיזם יקשר בין משרדים בעולם, כאשר המשרדים מפנים תיקים שונים למיזם והוא מנתבם למשרדים אחרים ובתמורה מתחייב המיזם להפנות חזרה תיקים לאותם משרדים. אם לא יועברו תיקים מתחייב המיזם להחזיר כספי בשווי של 10% מערך התיק שהפנו.

החלטה לאור העובדה שהמיזם הוא בגדר עסק עצמאי להעברת תיקים ומתנהלת בו פעילות עסקית נפרדת ובגדרה הפניית תיקים בתמורה - יש בפעילות של עורך דין במסגרתו משום עבירה אתית לפי סעיף 58 לחוק הלשכה וכלל 11(בא) לכללי האתיקה. (החלטה מספר את 395/11)

פיקדונות: פתיחת חשבון נאמנות ללקוח שחשבונו מוגבל

שאלתא לקוח של עורך הדין הפונה אמור לקבל כספים בגין מכר מקרקעין. הקונה מבקש להבטיח את תשלום המיסים בהם מחויב המוכר (שהוא הלקוח המוגבל). לשם כך יש לפתוח חשבון נאמנות אליו יופקדו הכספים שמשלם הקונה, על פי חוזה המכר, כדי שאלו לא יגיעו לידי המוכר לפני שיושגו כל אישורי המיסים. מדובר בכרזדורה מקובלת בעסקאות מקרקעין הנובעת מאיטיות פעולת רשויות המס בישראל. הואיל ועל הלקוח הוטלו הגבלות לגבי פתיחת חשבון ואסור לאפשר מעקף של הגבלות המוטלות על הלקוח באמצעות עורך דינו עולה השאלה אם רשאי עורך הדין המייצג את הלקוח לפתוח בעבורו חשבון נאמנות לצורך עסקת מכר המקרקעין.

לפי חוק, תוך הבהרה באיזה הליך לנקוט, מהווה יעוץ משפטי.

במקרה שלפנינו הפונה מציין כי יעסוק ב"אימות": יש להניח כי מדובר באימות חתימה, שהיא פעולה משפטית מובהקת. שנית, הפונה מציין כי יעסוק במילוי בקשות. על מנת לעסוק במילוי בקשות המוגשות ללשכת ההוצאה לפועל יש צורך בניסוח, בהנמקה, ובעיקר בהפעלת שיקול דעת איזו בקשה להגיש, פעולות המאפיינות טיפול משפטי. הפונה טוען כי יעסוק ב"יעוץ" - וכי באיזה יעוץ שאינו משפטי יכול לעסוק הפונה שהוא עורך דין? ואחרון: חלק מתפקיד הפונה הוא להגיע להסדר עם נושים. ניסוח הסדר פשרה מהווה עריכת מסמך בעל אופי משפטי. מכל אלו הסיקה הוועדה כי החברה מעניקה שירות משפטי לפיכך כן מתקיים כלל 11(ב) לכללי האתיקה.

החלטות ועדת הרביזיה בכללי האתיקה

כפני הוועדה הובאה הצעה לפיה ייקבע כלל באשר לאופן ההתנהגות המצופה מעורך דין הנחשף, במסגרת ייצוג של לקוח, לעבירות התעללות המבוצעות בקטינים או חסרי ישע.

סעיף 262 לחוק העונשין מטיל עונש על מי שיודע כי פלוני זומם לעשות מעשה פשע ולא נקט את כל האמצעים הסבירים למנוע את עשייתו או את השלמתו. בית המשפט העליון קבע כי החובה למנוע פשע גוברת על חיסיון עורך דין-לקוח. סעיף 368D לחוק העונשין מטיל על אדם חובת דיווח למשטרה או לפקיד סעד, במקרה בו היה לו יסוד סביר לחשוב כי זה מקרוב נעברה עבירה בקטין או בחסר ישע, וכן מטיל חובת דיווח כאמור על שורה של בעלי תפקיד (בתחום הרפואה, הפסיכולוגיה, שירותי החוזה ועוד), שעקב עיסוקם או בתפקידם היה להם יסוד סביר לחשוב כי נעברה עבירה כזו. עורכי דין אינם נמנים עם בעלי תפקיד אלה.

כידוע, על עורך דין נאסר לגלות דברים שהוחלפו בינו לבין לקוחו, שיש להם קשר עיני לשירות המקצועי שניתן על-ידי עורך הדין. כן מוטל על עורך דין חוב למשור בסוד כל דבר שהובא לידיעתו בידי הלקוח, תוך כדי מילוי תפקידיו של עורך הדין. הוראות אלה מונעות, לכאורה, את עורך הדין מלדווח על עבירות בקטינים או בחסרי ישע, המובאות לידיעתו על-ידי לקוחו.

וועדת האתיקה הארצית נדרשה, במספר מקרים, לחוות את דעתה בשאלה כיצד על עורך דין לנהוג במקרה בו מובא לידיעתו, על-ידי לקוחו, מידע אודות עבירות בקטינים או בחסרי ישע - בין כאלה שבוצעו על-ידי הלקוח, ובין כאלה שבוצעו על-ידי אחרים, אשר הלקוח עצמו מסרב לדווח עליהם, ואף מורה לעורך הדין שלא לעשות כן.

ועדת האתיקה בחנה כל מקרה לגופו. עמדתה, בתמצית, הייתה כי במקרה בו אין סכנה עתידית להמשך ביצוע העבירה (קרי, לא מתקיימות הנסיבות המתוארות בסעיף 262 לחוק העונשין), לא מוטל על עורך הדין לדווח. עוד קבעה הוועדה, כי במקרה בו המידע הנמסר לעורך הדין על-ידי הלקוח הינו אודות עבירה בקטין או בחסר ישע שנעברה על-ידי אחר, על עורך הדין להבהיר ללקוח כי הלקוח חב בחובת דיווח על כך מכוח חוק העונשין. אם הלקוח יסרב, במקרה מעין זה, לדווח, ועורך הדין ידווח על העבירה, ועדת האתיקה לא תראה בכך עבירה אתית.

ועדת הרביזיה סברה, לאחר דיון בנושא, כי אין מקום לקבוע בחוק או בכללים חוב של עורך דין בדיווח על עבירה בקטין או בחסר ישע, מקום בו חוב מעין זה אינו מוטל עליו מכוח סעיף 262 לחוק העונשין.

הוועדה מבקשת להביא לידיעת עורכי הדין את הכעייטיות הכרוכה בנושא, ולהבהיר כי עורך דין אשר מגיע לידיעתו מידע אודות עבירה בקטין או בחסר ישע, שלכאורה מוטל עליו חיסיון או כי לא ניתן לכאורה לגלותו בשל חובת שמירת הסודיות החלה עליו, רשאי לפנות לוועדת האתיקה הארצית ולבקש לתת חוות דעת מקדימה בנושא. וועדת האתיקה הארצית תבחן, כפי שעשתה גם בעבר, כל מקרה לגופו, ותנחה את עורך הדין כיצד לנהוג.